
RMK Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalad

Külastuskorralduskava
2020-2029

Riigimetsa Majandamise Keskus
Külastuskorraldusosakond

Sisukord

Sissejuhatus	3
Kasutatavad mõisted	5
1. Ala kirjeldus	6
2. Maaomand ja majandamise üldised põhimõtted	11
3. Regulaarselt läbiviidavad seired ja uuringud.....	17
3.1. Külastajauuring.....	17
3.2. Külastusmahu seire	18
3.3. Külastusobjektide seisundi seire	19
3.4. Ressursi seire	21
4. Eesmärgid ja tegevussuunad	23
5. Tsoneerimine.....	27
6. Loodusteadlikkuse edendamine ja teabe jagamine	28
7. Hooldus ja rekonstrueerimine.....	32

Sissejuhatus

Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) külastuskorraldusosakonna põhiülesandeks on kaitse- ja puhkealadel mitmekülgsete rekreatsioonivõimaluste loomine, nendel külastuse suunamine ning metsa- ja kaitseväärtuste tutvustamine ja selle kaudu looduskeskkonna kaitsmine ning elanikkonna väärtushinnangute kujundamine.

RMK arengukava 2015-2020 on seadnud RMK külastuskorraldusosakonnale eesmärgiks aastaks 2020 2,5 miljonit külastuskorda aastas. Külastuskordade suurenemise eelduseks on külastajate vastuvõtmiseks ja loodusväärtuste säilitamiseks loodud taristu korrasolek, taristu vastavus külastajate vajadustele ja ootustele ning külastuskorraldusobjektide omavaheline sidusus.

Seatud eesmärkide täitmiseks on RMK külastuskorraldusosakonnal kolm tegevussuunda: külastuskorraldusliku tegevuse kavandamine, rajamine ja majandamine puhke- ja kaitsealade, säästlike looduskasutushoiakute kujundamine, külastajate teavitamine ja kasutuse suunamine puhke- ja kaitsealadel.

Eesmärkide täitmiseks koostatakse külastuskorralduskavad, mis on puhke- ja kaitsealade olemusest lähtuv ning külastusobjektidel külastuskorralduslikke arenguid ning majandamislahendeid käsitlev, samuti alade väärtuste kaitset korraldav dokument. Külastuskorralduskavad koostatakse külastusaladele. RMK külastusalana käsitletakse lähestikku asuvaid ja ühtselt majandatavaid RMK poolt hallatavaid külastusobjekte puhke- ja kaitsealadel. Külastuskorralduskava koostatakse tuginedes seiretele, uuringutele ja alade arengut puudutavatele dokumentidele. Kava koostatakse arvestades eelneva perioodi kavade elluviimise käiku, samuti muutusi toimimiskeskkonnas.

Kava koostamise käigus viidi läbi SWOT analüüsid, sõnastati alade tugevustest ja võimalustest lähtuvad profiilid, analüüsiti loodusväärtuste eksponeerimist ja vastavaid arengusuundi, kaardistati objektide juurdepääsuteed ning kavandati analüüsile tuginevad, arengusuundadest ja laekunud sisendinfost lähtuvad tegevused. Tegevuste kavandamisel on arvestatud muutustega toimimiskeskkonnas, seal hulgas võimaliku ressursi muutusega tulenevalt EU rahastuse vähenemisest.

Selleks, et tagada looduses liikumist suunava teenuse ühtne, kvaliteetne ja stabiilne tase, lähtutakse külastuskorralduskavade koostamisel järgmistest üldistest põhimõtetest:

- Lähtuda üldiste arengusuundade määratlemisel analüüsi käigus sõnastatud eesmärkidest.

- Alade eristumiseks ja identiteedi tugevdamiseks lähtuda tegevuste planeerimisel defineeritud alakesksetest profiilidest.
- Kaitsealadel tegevuste planeerimisel tagada kaitseväärtuste säilimine. Kaitseväärtuste tutvustamine toimub põhimõttel, et esitlemisväärne väärtus tuleb esitleda võimalikult vähestes, kuid samas selleks kõige paremini sobivates kohtades.
- Keskenduda taristu analüüsile, analüüsi käigus selgunud prioriteetsete külastusobjektide arendamisele, objektide sidususele ja samaaegselt jätkata taristu optimeerimisega. Kõrge prioriteediga on külastusobjektid, mida seob Eestit läbiv RMK matkatee.
- Taristu arendamisel arvestada erinevate külastajagruppide vajadustega, sh. parandada erivajadustega külastajate ligipääsu, kus see on looduslikest tingimustest tulenevalt võimalik.
- Jätkata seirete ja uuringute läbiviimist, saadud teabe analüüsimist ning rakendamist külastuskorralduslike tegevuste planeerimisel.
- Tagada taristu kvaliteedi hoidmiseks, tõstmiseks ja ühtlustamiseks kvaliteetne rekonstrueerimine ja rekonstrueerimistöödel püsivate lahenduste kasutamine, süsteemne ja regulaarne hooldustöö ning objektidega seotud teede ja parkimisvõimaluste korrashoid.
- Jätkata erinevate teavituskanalite kaudu süsteemset ja põhjalikku teavitustööd külastajate suunamiseks ning nende teadlikkuse tõstmist käitumismustrite mõjutamiseks.

Käesolev Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade külastuskorralduskava hõlmab endas Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala (sealjuures Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala, Kõrvemaa maastikukaitseala ja Paunküla maastikukaitseala), Aegviidu külastuskeskuse, Simisalu loodusmaja, Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa, Endla looduskaitseala, Elistvere loomapargi ja külastuskeskuse külastuskorralduslikku tegevust. Tulenevalt nimetatud alade geograafiliselt paiknemisest ja eriilmelisusest, käsitletakse alasid ühes kavas, tagamaks võimalikult mitmekülgsed külastusvõimalused, head teavitamislahendid ja ühtne ning ressursisäästlik majandamine.

Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade külastuskorralduskava on koostatud 10 aastaks. Külastuskorralduskava ajakohasust hinnatakse iga-aastaselt ja olulisemate muutuste korral toimub kava ajakohastamine.

Kasutatavad mõisted

RMK külastuskorraldus – igaüheõigusel põhineva looduses liikumise süsteemi loomine ja haldamine puhke- ja kaitsealadel ning elanikkonna loodusteadlikkuse ja -hoidlikkuse tõstmine teavitamise ja loodusharidustegevuse kaudu.

Külastusala – erinevaid puhke- ja kaitsealasid ühendav RMK külastuskorraldusliku majandamise üksus.

Puhkeala – erinevatel kaitsealadel ja RMK majandusmetsas asuvate külastusobjektide kogum.

Kaitseala – on inimtegevusest puutumatuna hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. Kaitsealad on rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad.

Taristu - maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunavate külastusobjektide kogum.

Külastusobjekt - maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav külastuskorralduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab kehtestatud nõuetele.

Tsoneerimine – RMK külastuskorraldusosakonna külastusobjektide majandamiseks vajalike alade määratlemine teenindus- huvi- ja varutsoonideks.

KAH alad - kõrgendatud avaliku huviga alad.

KKO KAH- RMK maakasutusliku eesmärgiga „Looduses liikumise korraldamine“ seotud KAH alad.

1. Ala kirjeldus

Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalad paiknevad Kesk-Eestis Harjumaal, Järvemaal, Jõgevamaal ja Lääne-Virumaa territooriumil, hõlmab endas Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala, Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa, Endla looduskaitseala ja Elistvere loomaparki (Joonis 1).

Joonis 1. Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade paiknemine.

Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalad – jääaja poolt voolitud mitmekülgsete pinnavormidega maastikud: oosid, voored, järved, künkad, lohud, sood ja rabad.

Erililmeliste kaitsealade rohkuse tõttu on tagatud loodusväärtuste kaitse ja külastajatele on loodud väga erinevad võimalused looduses puhkamiseks ning loodusväärtustega tutvumiseks. Suuremad kaitsealad on Endla looduskaitseala, Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala, Kõrvemaa maastikukaitseala ja Vooremaa maastikukaitseala.

Puhkealade piirkond on väga metsarikas ning siin on esindatud väga palju erinevaid metsatüüpe ja kooslusi. Seetõttu on siinsed alad tuntud ka marja- ja seenerikkuse poolest.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala sooderikka jääjärvetasandiku pinnamoe muudavad vaheldusrikkaks arvukad oosiahelikud ja mõhnastikud neile iseloomulike sulglohkudes paiknevate järvedega. Siinsed oosid on pikad, järskude nõlvadega ja moodustavad suhteliselt terava harja. Puhkealal on üle 40 järve ja ala läbivad mitmed jõed. Mandrijää tegevuse tulemusel tekkinud järved on Põhja-Eesti tingimustes sügavad, mitmed neist kuuluvad ka Eesti puhtaimate järvede hulka ning neis leidub haruldasi veetaimeliike. Põhja-Kõrvemaad peaaegu tervenisti hõlmanud nõukogudeaegne sõjaväepolügoon jättis endast hulganisti militaarmälestisi ja muutis mõnes kohas põhjalikult loodust.

Endla looduskaitsealal katavad sood praegu ligi poole kaitsealast, teise poole moodustavad märjad ja soised metsad. Kaitseala lääneosa on erakordne oma allikate hulga ja suuruse poolest. Suuri allikaid jääb kaitsealale üle 30. Suurim on Metsanurga allikateala oma 13 allikaga kahel pool Oostriku jõge. Võlingi laugeallikas ja Oostriku allikad kuuluvad Eesti veerohkeimate allikate hulka. Kõige sügavam on Sopa allikas - 4,8 meetrit. Endla järv on üks linnurikkamaid järvi Eestis. Endla looduskaitseala ökosüsteemid on inimtegevusest üsna tugevalt mõjutatud, kuid tänu Pandivere kõrgustiku nõlva- ala soodsale hüdroloogilisele režiimile säilinud valdavalt looduslikuna.

Endla soostiku idaosa rabad, eriti Männikjärve raba, on klassikaline uurimisala soode kujunemise ja arengu selgitamiseks.

Tartu-Jõgeva puhkeala asub Vooremaa ja Kaiu mõhnastiku metsarikkal tublisti liigendatud alal. Puhkeala erinevaid osi läbivatelt ning ühendavatelt teedelt ja matkaradadelt avanevad kaunid vaated nii põllumajandus- ja metsamaastikule kui ka veealadele. Puhkealale on iseloomulik keskmise kõrgusega lainjas maastik, erinevat tüüpi metsad, sood, üleujutavad luhad ja veealad. Puhkeala puistud erinevad üksteisest nii vanuse, enamuspuuliigi, alusmetsa ja alustaimestiku liigirikkuse ja tiheduse poolest. Vooremaad maastikuna peetakse üheks esinduslikumaks voorestikuks Ida-Euroopa lauskmaal. Ürgset looduslikku taimkatet leidub puhkealal vaid rabades, kuid needki on oma väikese ulatuse tõttu inimese tegevusest tublisti mõjutatud (kuivendamine, jne.), seega esineb valdavalt kultuurmaastike.

RMK Elistvere loomapargis saab näha peamiselt Eesti metsades elavaid loomi võimalikult looduslikus keskkonnas. Algselt emata jäänud ja viga saanud loomade koduks loodud Elistvere loomapark on nüüdseks saanud koduks nende loomade järglastele ning ka teistest loomaparkidest ja -aedadest vahetamise teel saadud asukatele. Pargi eesmärgiks on jagada loodusharidust ja pakkuda võimalusi metsloomade vaatlemiseks nendele omases keskkonnas

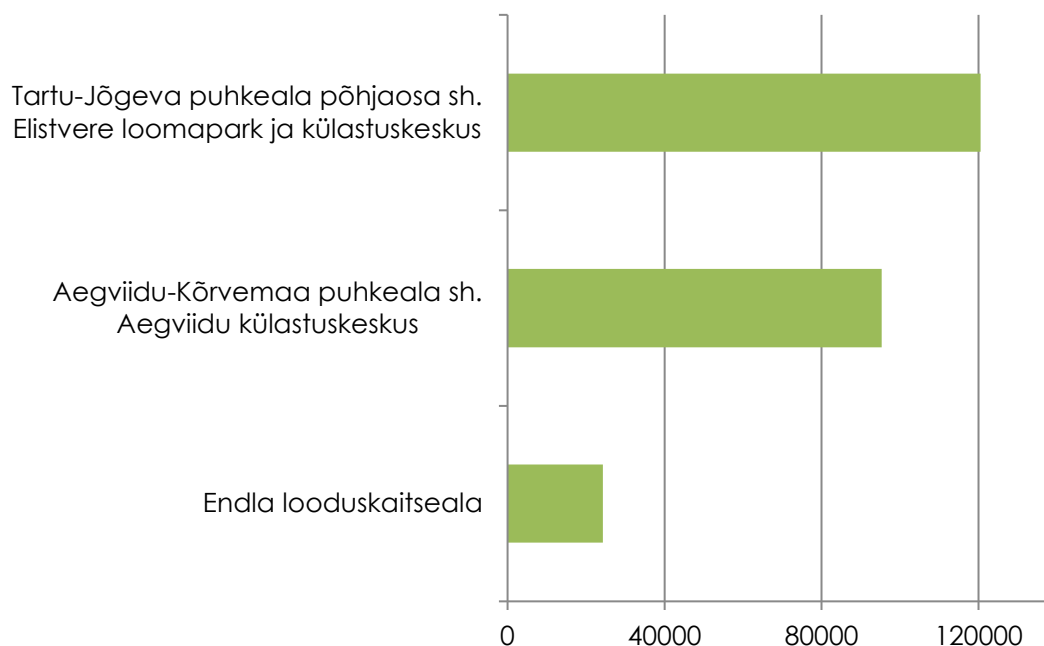
Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalad on kahe Eesti kõige suurema linna, Tallinna ja Tartu vaheline looduspuhkuse piirkond, mis pakub matkaelamust vaheldusrikkal maastikul Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal, teadmistehõngulist looduspuhkust Endla looduskaitsealal ja Elistvere loomapargis ja rahulikku metsapuhkust Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosas.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala, Tartu-Jõgeva puhkeala ja Elistvere loomapargi 2015. aasta ja Endla looduskaitseala 2017. aasta külastajauuringute põhjal on Joonisel 2 välja toodud külastajate jaoks kõige olulisemad tegevused külastuse ajal.

Joonis 2. 2015. ja 2017. aastate külastajauuringute andmetel kõige olulisemad tegevused seekordse külastuse ajal.

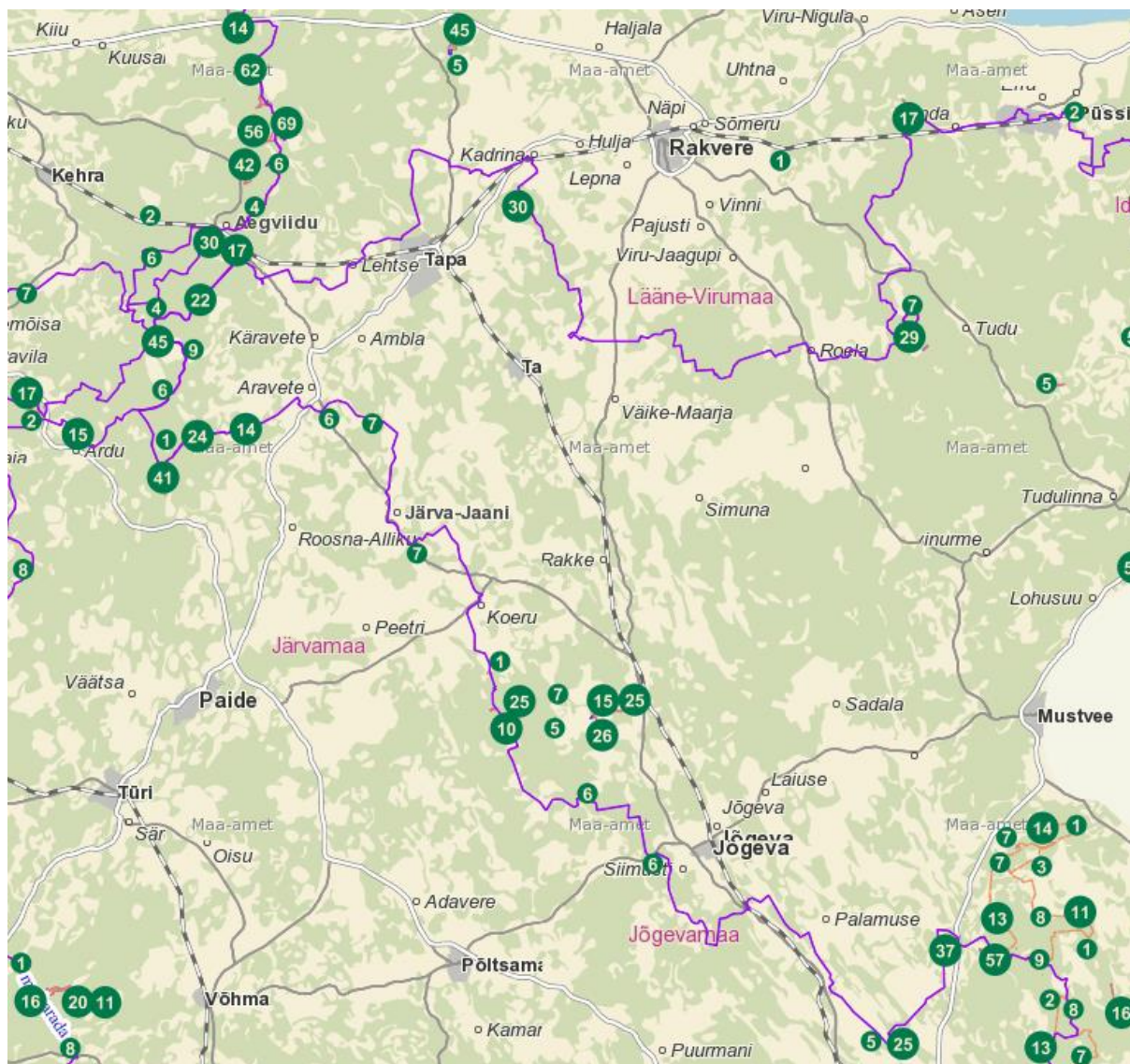
Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalade puhke- ja kaitsealadest kõige kõrgema külastatavusega on Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa, kuhu sisse on arvestatud ka Elistvere loomapark, mis moodustab ligi poole ala külastusmahust (Joonis 3). Maastikul paiknevaid objekte arvesse võttes on kõige kõrgema külastatavusega Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala.

Joonis 3. Puhke- ja kaitsealade aastane keskmine külastatavus 2016-2018 (sisaldab külastuskeskustes teavitatuid).

Maastiku rekreatiivse kasutuse hõlbustamiseks, maastiku kaitseks, kasutuse suunamiseks ja tutvustamiseks on loodud külastuskorralduslik külastuskorraldusobjektide võrgustik. Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala külastuskorraldusobjekte seovad omavahel 3 RMK matkateede haru; Endla looduskaitseala ja Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa objekte matkatee Aegviidu-Ähijärve haru. Külastusaladel on kaks külastuskeskust – Aegviidu külastuskeskus ja Elistvere loomapargi külastuskeskus, lisaks Simisalu loodusmaja, kus jagatakse looduses liikumise alast teavet, viiakse läbi loodushariduslikke ja teavitavaid programme ning üritusi jm.

Olemasolevate külastuskorraldusobjektide nimistu on toodud tabelis 4 ja taristuelementide paiknemisest looduses annab üldülevaate joonis 4. Külastusobjektide paiknemisest kaitsealadel annab ülevaate tabel 4 ja joonised 5-10. Külastuskorraldusobjektide paiknemine ja taristu olemi kirjeldus on toodud www.loodusegakoos.ee lehel ja RMK Loodusegakoos rakenduses.

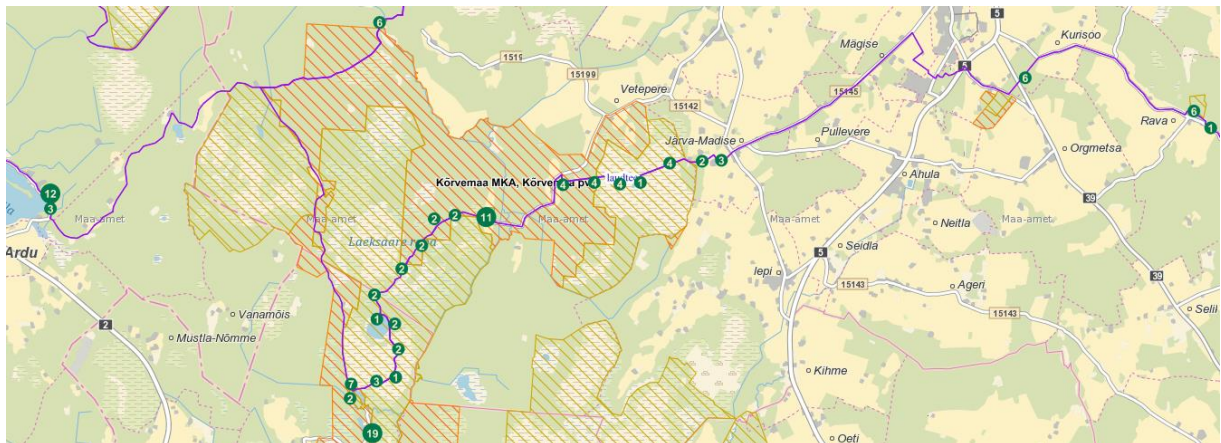
Joonis 4. Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade külastuskorraldusobjektide paiknemine (number rohelisel ringil näitab taristuelementide hulka).

2. Maaomand ja majandamise üldised põhimõtted

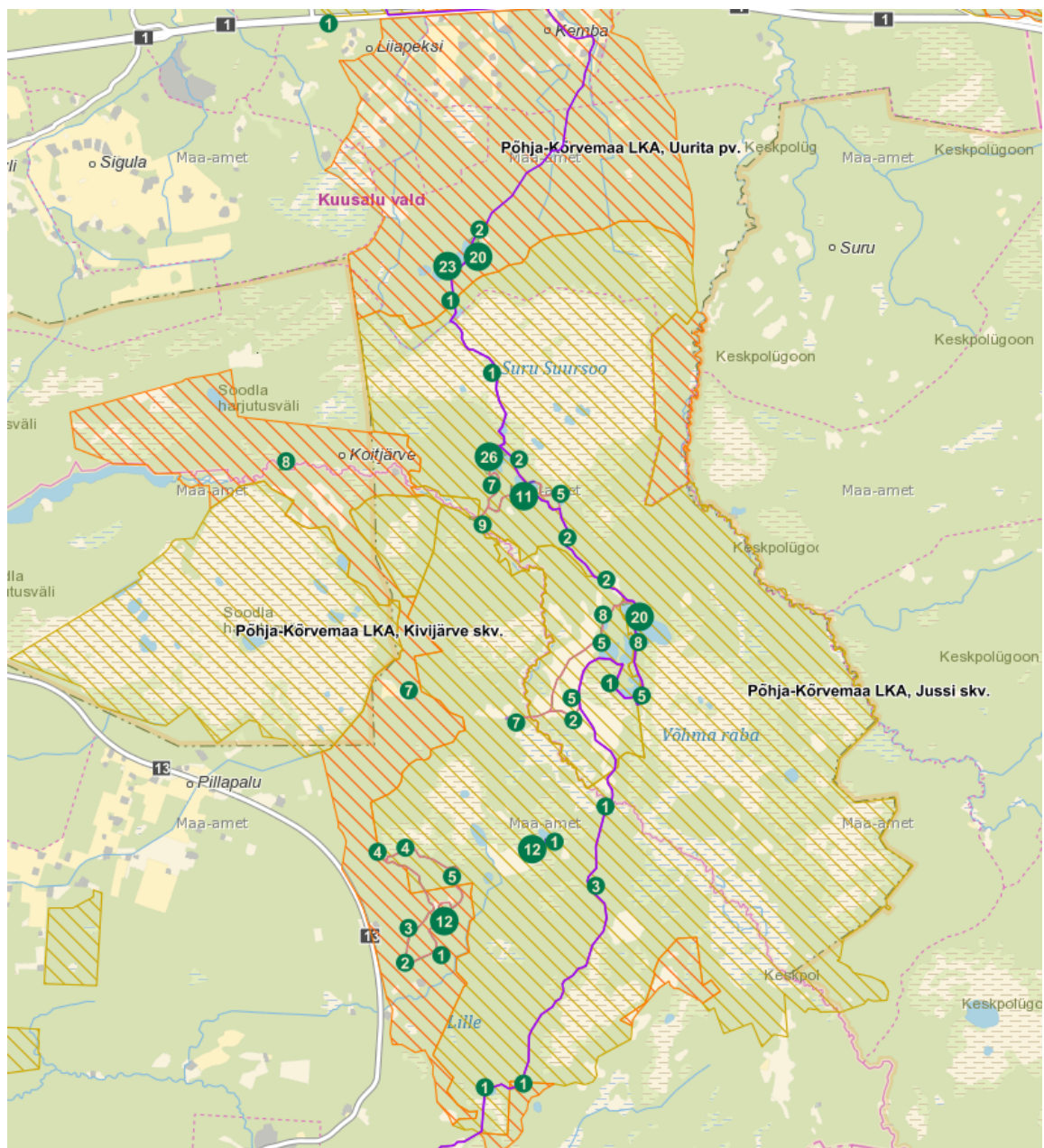
RMK külastuskorraldusobjektid paiknevad valdavalt riigimetsamaal (Tabel 4). Erisugune objekt on matkatee, mis kulgeb nii riigimaadel kui ka eramaadel. Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala läbivad kõik RMK matkatee harud (Ähijärve-Peraküla 113 km, Oandu-Ikla 90 km, Kauksi-Penijõe 85 km). Endla looduskaitseala ja Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa läbib matkatee Aegviidu-Ähijärve haru 103 km. Kogu taristu olemi paiknemine ja kirjeldus on esitatud www.loodusegakoos.ee lehel ja RMK Loodusegakoos rakenduses.

Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade külastuskorraldusobjektidest paikneb väga suur osa kaitsealadel. Kaitsealade valitsejaks on Keskkonnaamet. Külastuskorralduslikku taristut kavandades ja majandades arvestatakse kaitseala kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskavaga. Kaitsealadel paiknevad külastuskorraldusobjektid on eelkõige rajatud eesmärgiga kaitsta ja tutvustada kaitseala kaitseväärtusi.

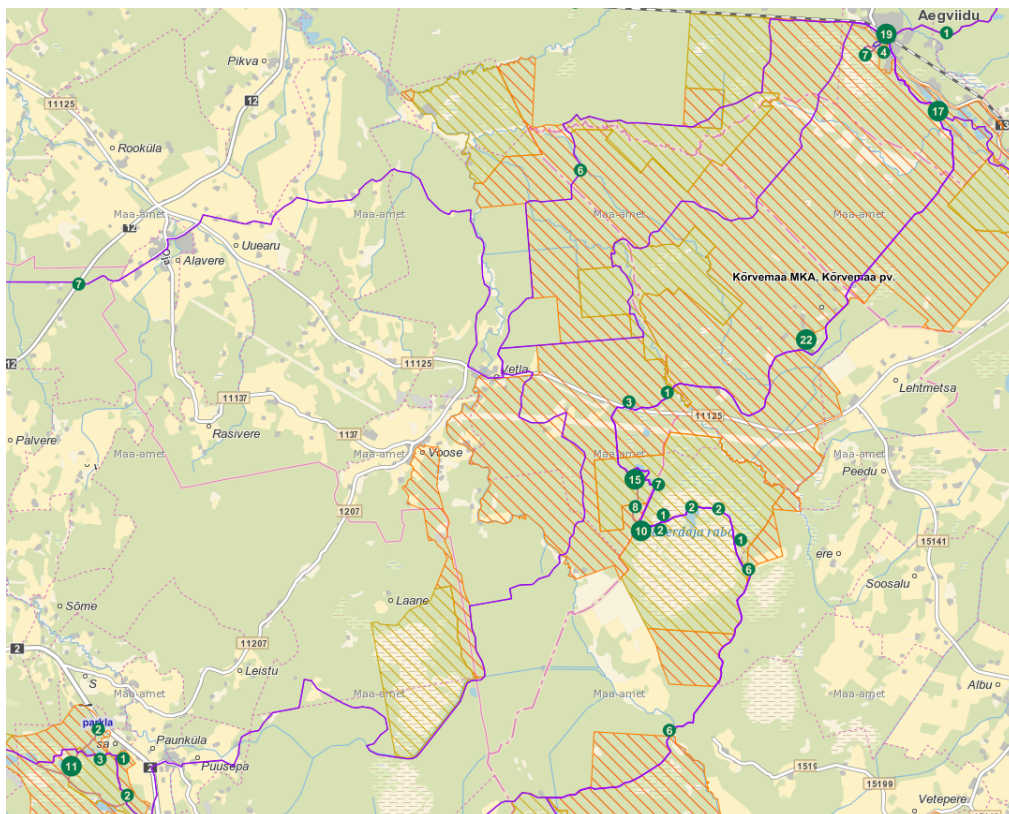
Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade külastuskorraldusobjektide rajatiste paiknemisest kaitsealade piirangu- ja sihtkaitsevööndites annavad ülevaate joonised 5.-10. Täpsemalt teavet külastuskorraldusobjektide paiknemisest kaitsealade piirangu- ja sihtkaitsevööndites annab tabel 4.

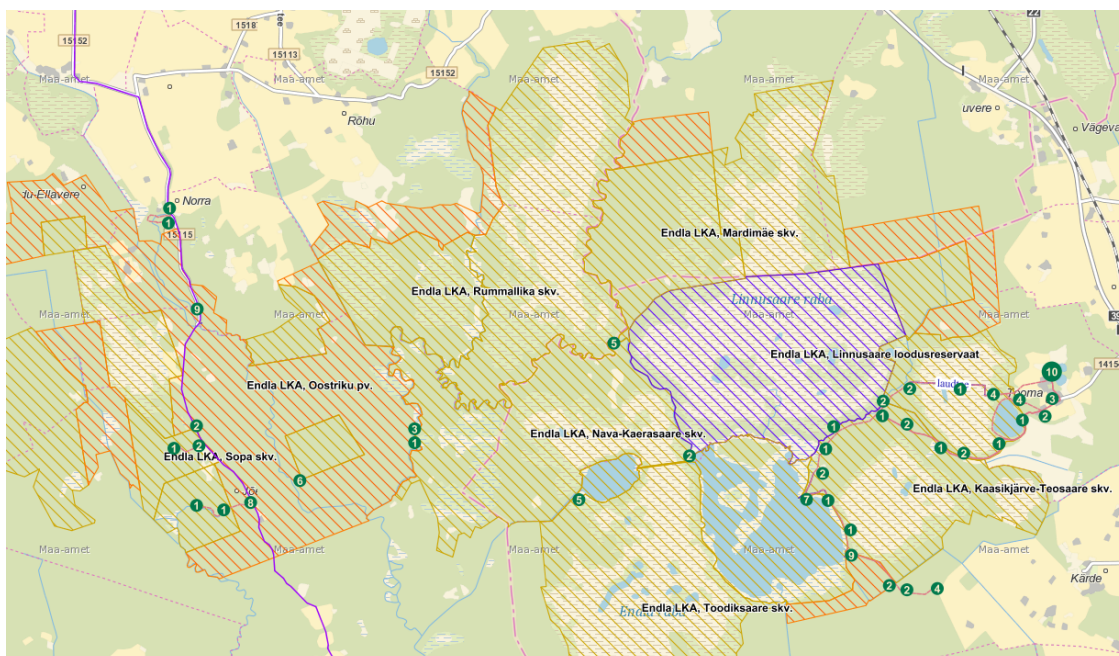
Joonis 5. Külastuskorraldusliku taristu paiknemine Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala lõunaosas Rava MKA-l Rava skv-s; Kurisoo LKA-l Kurisoo skv-s; Kõrvemaa MKA-l Kodru skv-s, Kõrvemaa pv-s, Seli skv-s, Kautla skv-s.

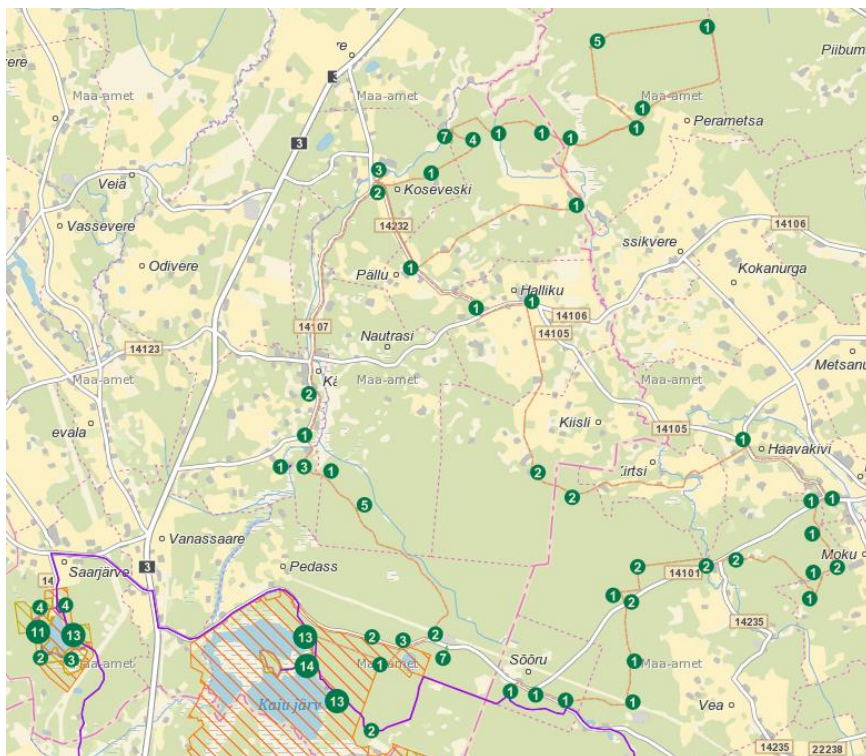
Joonis 6. Külastuskorradlusliku taristu paiknemine (number rohelisel ringil näitab taristuelementide hulka) Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala põhjaosas Põhja-Kõrvemaa LKA-l Kivijärve skv-s, Jussi skv-s ja Uurita pv-s.

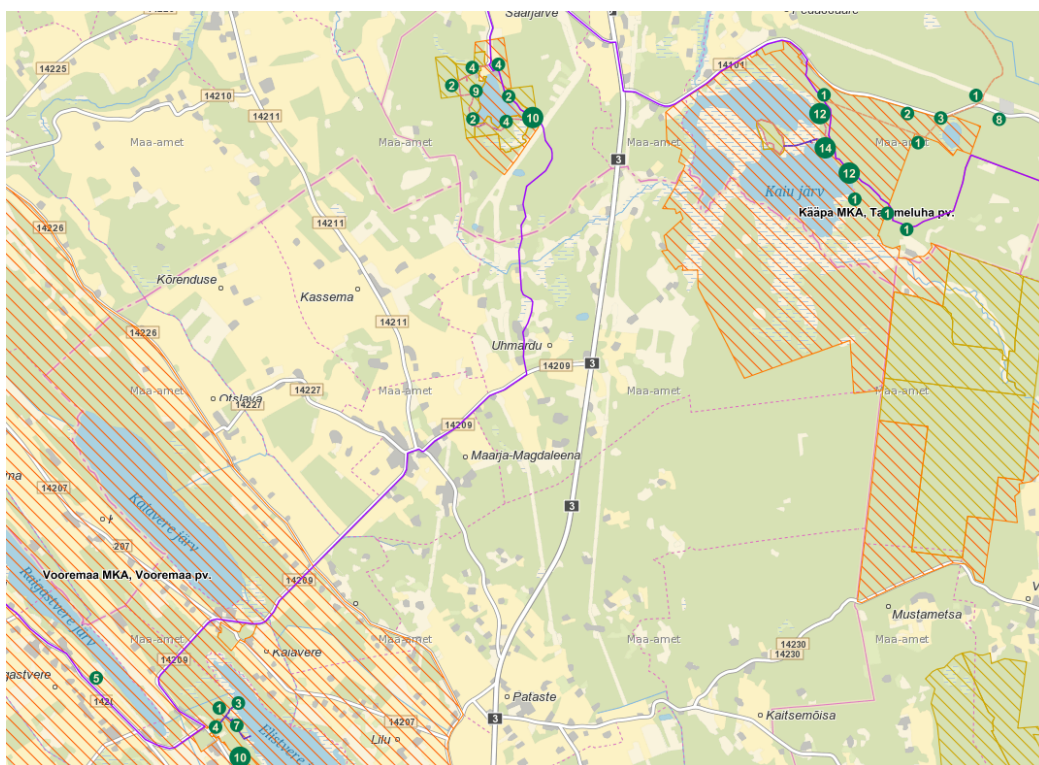
Joonis 7. Loodushoiuobjektide paiknemine Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala keskosas Kõrvemaa MKA-I Kõrvemaa pv-s, Tarvasjõe skv-s, Jänijõe skv-s, Kakerdaja skv-s ja Kõrvemaa pv-s ning Paunküla MKA-I Paunküla skv-s ja Paunküla pv-s.

Joonis 8. Külastuskorraldusliku taristu paiknemine Endla looduskaitsealal Oostriku pv-s, Sopa skv-s, Sinijärve skv-s, Kaasikjärve-Teosaare skv-s, Järvealuse pv-s, Männikjärve skv-s, Nava-Kaerasaare skv-s, Toodiksaare skv-s, Endla järve ja Sinijärve skv-s ja Nava-Kaerasaare skv-s.

Joonis 9. Külastuskorraldusliku taristu paiknemine Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosas Kääpa MKA-I Tammeluha pv-s; Saarlõpe LP-s Lustsaare skv-s, Saarlõpe pv-s, Vahtra skv-s, Kabelimäe skv-s.

Joonis 10. Külastuskorraldusliku taristu paiknemine Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosas Kääpa MKA-I Tammeluha pv-s; Saarlõpe LP-s Lustsaare skv-s, Saarlõpe pv-s, Vahtra skv-s, Kabelimäe skv-s ja Vooremaa MKA-I Vooremaa pv-s.

Külastusalade rekreatiivsete väärtuste säilitamiseks on vajalik metsamajanduslike tööde kavandamisel ja läbiviimisel arvestada vastava rekreatiivse kasutusviisi vajadustega. Eriti hoolikalt tuleb jälgida telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside ja teede ning matkaradade äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid ja tehtavatest töödest teavitamist.

Enamus külastusobjekte paikneb kõrgendatud avaliku huviga (KKO KAH) aladel, seeläbi on nende lähiümbruse alade metsamajanduslik tegevus reglementeeritud ja tagatud majandamisvõtete sobivus rekreatiivse kasutusega. KAH alade protsess on kirjeldatud RMK kõrgendatud avaliku huviga alade määramise, majandamise ja seal tehtavatest töödest teavitamise juhendis.

Kõrgendatud tähelepanu all on külastusala prioriteetsete objektideni viiva teedevõrgu korrasolek ja järjepidev hooldus. Valdavalt viivad objektidele RMK teed, mille hooldus on keskselt korraldatud. Külastuskorralduskava raames kaardistatud külastusobjektide juurdepääsuteedest ja parklatest täpsemalt antakse ülevaade *Lisas 5 (Lisa 5 Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalade külastusobjektide juurdepääsuteed)*. Üleüldiseks probleemiks on liikluskorralduslike märkide eiramine külastajate poolt.

Matkateede ja matkaradade trassid läbivad osaliselt eramaid. See võib tulevikus kaasa tuua trasside muudatusi. Aktiivses kasutuses olevate kõrge avaliku huviga Männikjärve raba ja Endla raba matkaradade algused kulgevad üle eramaa.

Tänapäeval võib Kaitseväe tegevuse tulemusel Põhja-Kõrvemaal esineda liikumispiiranguid seoses Kaitseväe keskpõlügeni ohuala laienemisega. Suuremate õppuste ajal, kui laiendatud ohuala on suletud, puudub külastajatel ligipääs Jussi loodusrajale ja telkimisalale, Paukjärve loodusrajale, Koersilla parklale. Matkateel liikujatele on siiski tagatud raja kasutamine igal ajal alternatiivset trassi pidi.

RMK hallatavatel riigimaadel, eriti külastusobjektidel, soovitakse sageli korraldada erinevaid üritusi ja rahva kogunemisi, mistõttu on RMK-s kehtestatud vastav käitumisreeglistik. Looduskeskkonna piirangutest, maastiku koormustaluvusest, külastusobjekti paiknemisest ja suurusest, olemasoleva taristu iseloomust, kuid samuti ka ürituse iseloomust, inimeste arvust jms tingituna ei sobi ürituste korraldamiseks mitte kõik riigimetsaalad ja külastusobjektid. Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusaladel suurürituste alad puuduvad, kuid suuremate seltskondade koosviibimistele on kõige sobilikumad külastusobjektid Aegviidu-Kõrvemaal Nikerjärve telkimisala, Järvi Pärnjärve telkimisala ja

Hiieveski telkimisala, Tartu-Jõgeva puhkealal Elistvere lõkkekoht, Endla looduskaitsealal Tooma lõkkekoht.

RMK hallataval riigimaal üle 50 osavõtjaga ürituste korraldamisel sõlmitakse ürituse korraldajaga leping. Lepingu RMK poolseks sõlmijaks on tulenevalt ürituse toimumise kohast, kas metsaülem (väljaspool külastusala), külastusala juht või mõlemad. Lepingu sõlmimiseks tuleb ürituse korraldajal saata vastav taotlus aadressile puhkus@rmk.ee. Taotluse rahuldamise korral sõlmitakse ürituse korraldamise leping. Kavandatav üritus tuleb kooskõlastada ka kohaliku omavalitsusega ning ürituse käigus suure ühislõkke (avaliku lõkke) tegemine kohaliku päästeasutusega. Kui soovitakse üritust korraldada kaitseala territooriumil, tuleb üritus kooskõlastada esmajärjekorras Keskkonnaametiga, seejärel RMK -ga.

3. Regulaarselt läbiviidavad seired ja uuringud

3.1. Külastajauuring

Külastajauuringud viiakse kõikidel puhke- ja kaitsealadel läbi ühtsetel alustel. Kasutatav andmekogumismeetod on kohapeal küsitleja juhendamisel täidetav küsimustik. Külastajauuringu käigus kogutakse informatsiooni küllastajate profiili, tegevuste, küllastuste geograafilise jaotuse, küllastuse kestuse ja korduvuse, samuti kulutuste, küllastajate rahulolu, motiivide jms kohta. Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala, Tartu-Jõgeva puhkeala ja Elistvere loomapargi 2015. aasta ja Endla looduskaitseala 2017. aasta külastajauuringute tulemuste kokkuvõtte on puhke- ja kaitsealade lõikes esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Puhke- ja kaitsealade külastajauuringu tulemuste kokkuvõtte.

	Aegviidu-Kõrvemaa PA	Endla looduskaitseala	Tartu-Jõgeva PA	Elistvere loomapark
Suurim vanusegrupp	25-34 aastane (36%); 35-44 aastane (26%); 45-55 aastane (17%); 15-24 aastane (13%)	35-44 aastane (24%); 15-24 aastane (21%); 45-54 aastane (19%); 25-34 aastane (17%)	25-34 aastane (37%); 35-44 aastane (22%); 15-24 aastane (16%); 45-54 aastane (15%)	25-34 aastane (34%); 35-44-aastased (34%); 55-64-aastased (12%); 45-54-aastased (10%)
Kõrg-haridusega	53%	34%	34%	46%
Eestist	92%	98%	97%	88%
Tallinnast	53%	8%	10%	9%
Seltskond	2-5 inimese seltskonnas (69%), oma perega (44%) või sõpradega (42%)	2-5 inimese seltskonnas (64%), oma perega (53%) või sõpradega (35%)	küllastab 2-5 inimese seltskonnas (60%), oma perega (48%) või sõpradega (40%)	küllastab 2-5 inimese seltskonnas (87%), oma perega (72%) või sõpradega (22%)
Küllastuse korduvus	68% korduvküllastaja	55% korduvküllastaja	71% korduvküllastaja	62% korduvküllastaja
Sihtpunkti tähtsus	75% kõige tähtsam sihtpunkt	75% kõige tähtsam sihtpunkt	64% kõige tähtsam sihtpunkt	55% kõige tähtsam sihtpunkt
Hooaeg	53% suvel	40% suvel	39% suvel	57% suvel
Ööbimine	ööbib 52%	ööbib 13%	ööbib 29%	ööbib 12%
Kõige olulisemad tegevused	metsas olemine, looduse vaatlemine, jalutamine, pikniku pidamine, Ujumine,	Jalutamine, metsas olemine, looduse vaatlemine, Matkamine, loodusrajaga tutvumine, pikniku pidamine	Jalutamine, looduse vaatlemine, metsas olemine, pikniku pidamine, lõkke tegemine	Jalutamine, looduse vaatlemine, looduse pildistamine, loodusrajaga tutvumine, metsas olemine
Rahulolu indeks	2010 4,34 2015 4,43	2010 4,37 2017 4,51	2010 4,27 2015 4,3	2010 4,33, 2015 4,61

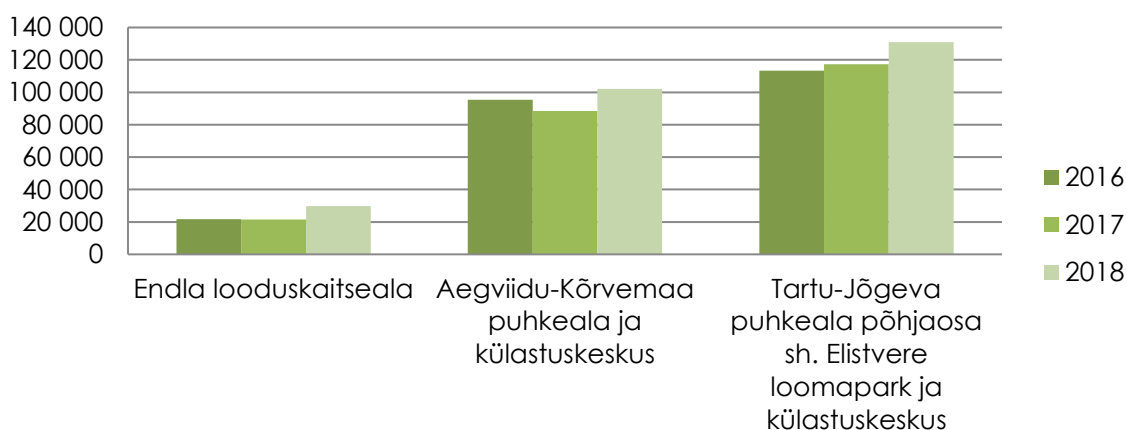
2010. ja 2015. aasta külastajauuringu andmeid võrreldes oli küllastajate rahulolu tõusnud nii Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal, Endla looduskaitsealal, Elistvere

loomapargis kui ka vähesel määral Tartu-Jõgeva puhkealal. Positiivselt hinnati teenuste ja rajatiste kvaliteeti ning keskkonda, külastus vastas üldjoontes külastajate eelnevatele ootustele nii looduskeskkonna, puhkekohtade-rajatiste kui ka harrastusvõimaluste osas. Teenuste ja rajatiste hulgaga tervikuna oli kõigil nimetatud aladel rahul üle 88% vastajatest. Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala, Endla looduskaitseala ja Elistvere loomapargi külastajarahulolu indeks oli kõrgem Eesti keskmisest, milleks oli 2015. aastal 4,4.

3.2. Külastusmahu seire

RMK poolt hallatavate külastusobjektide külastatavust mõõtvat külastusmahu seiret viiakse läbi regulaarselt ja ühtsetel alustel, et saadav materjal oleks ajalises vaates võrreldav. Puhke- ja kaitsealadel kasutatakse külastusmahu seire läbiviimisel elektroonilisi loendureid. Loendureid kalibreeritakse ja loendurinäitu korrigeeritakse kalibreerimisandmetega. Terve puhke- või kaitseala külastuskordade arvu saamiseks laiendatakse üksikutel kohtadel loendatud külastuskordade arvu külastajauuringust saadud külastajavoogude info abil.

Perioodil 2016-2018 oli külastusaladele jäävatest puhke- ja kaitsealadest kõige kõrgema külastatavusega Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa sh. Elistvere loomapargiga, keskmiselt 120500 külastust aastas (sellest moodustasid Elistvere loomapargi külastajad 56600 külastuskorraga). Järgnes Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala, keskmiselt 95300 külastuskorda ja Endla looduskaitseala keskmiselt 24200 külastuskorda aastas.

Joonis 11. Puhke- ja kaitsealade maastikul paiknevate objektide külastatavus aastate lõikes.

Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa kõige külastatavamad objektid on loendustulemuste andmetel Elistvere loomapark, keskmiselt 61000 külastust aastas ning Jõemõisa lõkkekoht, keskmiselt 11700 külastust loendusperioodil maist kuni novembrini.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala kõige külastatavamad külastusobjektid on loendustulemuste andmetel Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala objektid, kokku keskmiselt 49500 külastust loendusperioodil maist kuni novembrini ning Kakerdaja loodusrada ja lõkkekohad, keskmiselt 18200 külastust ja Sõõriksoo loodusrada, keskmiselt 7700 külastust.

Endla looduskaitseala populaarseimad külastusobjektid on loendustulemuste andmetel Männikjärve raba õpperada, keskmiselt 8200 külastust loendusperioodil maist novembrini ja Völingi allika matkarada, keskmiselt 3900 külastust.

3.3. Külastusobjektide seisundi seire

Külastusobjektide seisundi seire käigus hinnatakse külastusobjektide pinnase ja alustaimestiku seisundit, taristu seisundit, alale juurdepääsu ning kasutust ja külastusobjektidel kasvavate puude kahjustusi. Külastusobjektide seisundi seire raames teostatakse mõõtmisi telkimisaladel, lõkkekohtades, puhkekohtades, metsaonnide ümbruses ja muudel objektidel, millele külastusobjektide seisundi seire metoodika kohaldub. Vastavalt külastusobjekti seisundile antakse seireandmete analüüsi käigus majandamissoovitused.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal viidi esimene seirering läbi 2010. ja teine 2014. aastal. Kolmas seirering toimus 2018. aastal ning kaasatud oli 27 seireobjekti, millest pinnase ja alustaimestiku seisund olemasoleva metoodika alusel hinnati 23 objektil. Nendest 60,9 % (14 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea¹ ja hea, 39,1% (9 tk) rahuldav². Rahuldavas seisundis olevatest objektidest ühel oli 2018. aasta andmetel pinnase ja alustaimestiku seisundi indeks lubatud muutuste piiiril (indeksi väärtus 3,3; Noku lõkkekoht) ning viiel ületas lubatud muutuste piiri³. Nendeks objektideks olid Järvi Pikkjärve telkimisala I ning Kulli, Matsimäe karjääri, Paunküla ja Kalajärve lõkkekoht.

2018. aastal kordusseires olnud objektidest (22 tk) 45,5% (10 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund stabiilne. Suhteliselt stabiilne (indeksi väärtuse erinevus kuni 0,2) oli kaheksa objekti (36,4%) seisund. Nende hulgas olid ka Paukjärve telkimisala kolm seireobjekti (nende indeksi väärtuse muutus +0,2), mille indeksi väärtused ei ületanud 2018. aasta seire alusel lubatud muutuste piiri. Samas ei talu paiknemisest ja metsakasvukohatüübist tulenevalt Paukjärve telkimisala objektid suuremat külastuskoormust. Telkimisala põhjapoolse seireobjekti (II)

¹ Pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtus kuue pallisel skaalal vastavalt 1 kuni 2 (seisund väga hea) või 2,1 kuni 3 (seisund hea).

² Pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtus 3,1 kuni 4 (seisund rahuldav).

³ Lubatud muutuste piir – kokkuleppeline pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtus (3,3), mille ületamisel võib vastavalt objekti suurusele või kasvukohatüübile olla vajalik erinevate maastikukaitseliste meetmete rakendamine.

kalda servas on taimkatte puudumise tõttu märgata varise kandumist veekogusse; kalda taimkatte taastumiseks ja erosiooniohu vähendamiseks on seire raames antud majandamissoovitusena piirde rajamine kaldakaitseks. Paukjärve telkimisala seisundit on käsitletud varasemalt ka uuringus "Metsade rekreatiivse koormustaluvuse hindamine ja kaitseabinõude kavandamine". Nelja seireobjekti (Jussi telkimisala, Noku, Paunküla ja Napu lõkkekoht) seisundi muutus on olnud suurem (indeksi väärtuse erinevus suurem kui 0,3); nendest kõigi seisund oli halvenenud. Jussi telkimisalal ning Napu lõkkekohal toimuvad muutused lubatud piirides ning nende seisund pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi alusel on hea. Paunküla lõkkekoha pinnase seisundi parandamiseks on antud majandamissoovitus küllastustaristu rekonstrueerimis-tööde raames piiritleda objektile parkimiseks sobiv ala või piirata sõidukitega juurdepääsu küllastusobjektile.

Endla looduskaitsealal viidi esimene seirering läbi 2010. ja 2011.aastal, teine 2016.a.; kaasatud oli 12 seireobjekti, millest pinnase ja alustaimestiku seisund olemasoleva meetodika alusel hinnati 11 objektile. Hinnatud objektide hulgas moodustasid 90,9% (10 tk) objektid, mille pinnase ja alustaimestiku seisund oli väga hea või hea; rahuldavas seisundis olevaid seireobjekte oli üks (9,1%). Pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi alusel oli rahuldavas seisundis Purskava allika lõkkekoht, mille indeksi väärtus oli lubatud muutuste piiiril (indeksi väärtus 3,3). Nimetatud lõkkekohal on tallamise mõju lokaalne ning koondunud küllastustaristu vahetusse lähedusse.

2016. aastal kordusseires olnud seireobjektide (9 tk) hulgas oli kuue (66,7%) seisund varasema seire andmetega võrreldes stabiilne ning kahel objektile (22,2%) suhteliselt stabiilne. Ühel objektile (11,1%) oli pinnase ja alustaimestiku seisundi muutus märgatavam (indeksi väärtuse erinevus suurem kui 0,3) – Linajärve lõkkekoha seisund oli paranenud.

Tartu-Jõgeva puhkealal viidi seireringid läbi 2008., 2012. ning 2017-2018. aastal. Puhkeala põhjaosas oli seires 24 seireobjekti. 22 objektile (91,7%) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea ning kahel objektile (8,3%) rahuldav. Rahuldavas seisundis olevatest seireobjektidest ületas ühel (Sihi lõkkekoht) indeksi väärtus lubatud muutuste piiri ning seire võrdlusandmete alusel on objekti seisund ajas halvenenud.

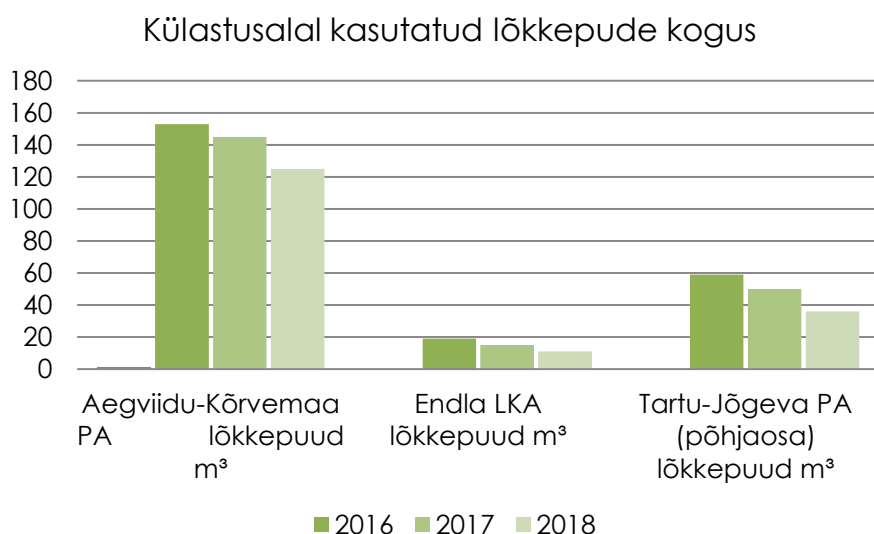
2017. või 2018. aastal kordusseires olnud objektidest moodustasid 35% (7 tk) objektid, millel seisund oli stabiilne. Suhteliselt stabiilne (indeksi väärtuse erinevus kuni 0,2) oli kaheksa seireobjekti seisund (40%); sh. Papi lõkkekoha kolm seireobjekti, Kukesene, Jõemõisa, Kalamehe ja Kõrgekalda lõkkekoht. 25% objektidest (5 tk) on muutus olnud märgatavam; nendest nelja (Kaiu järve, Tammeluha ning Mütsiga männi lõkkekoht ning Särgjärve tee puhkekoht)

seisund on paranenud ning ühel (Sihi lõkkekoht) halvenenud. Sihi lõkkekohas on probleemiks sõidukitega alale sisenemine (paatide veekogusse viimine) ning seire andmetele tuginedes on maastiku seisundi parandamiseks antud majandamissoovitus sissesõidu keelumärgi või tõkkepuu paigaldamiseks. Järgmise seireringi andmete alusel selgitatakse vajadus Kukesene ja Kalamehe lõkkekoha parkimisala piirete paigaldamise jt. maastikukaitseliste tööde teostamise vajadus.

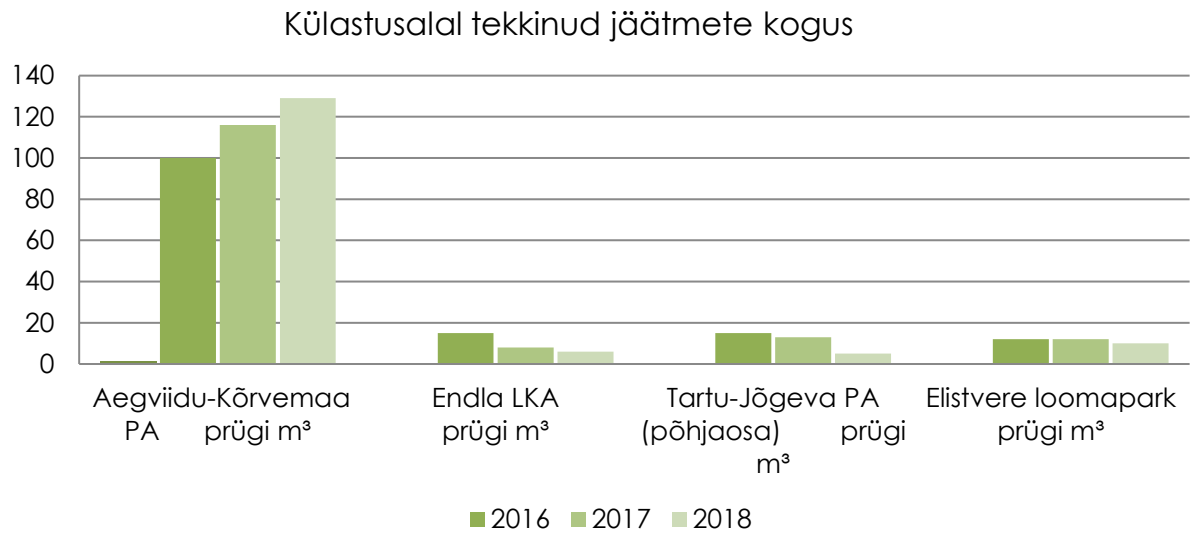
3.4. Ressursi seire

Külastuskorraldusosakonna ressursi seire annab ülevaate külastusaladel kulunud lõkkepuude ja tekkinud jäätmete kohta. Seire tulemuste analüüs on üheks aluseks külastusobjektide hoolduse sagedusvajaduse määramisel ja edasiste säästlike majandamislahendite väljatöötamisel.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal on kaetud lõkkekohti 12; Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosas on kaetud lõkkekohti 8; Endla looduskaitsealal on kaetud lõkkekohti 3. Kõiki lõkkekohti varustatakse lõkkepuudega aastaringelt, kui teeolud seda võimaldavad. Ülevaate külastusaladel kasutatud lõkkepuude ja tekkinud jäätmete kogustest annavad joonis 12 ja 13.

Joonis 12. Kasutatud lõkkepuude kogus aastate lõikes.

Joonis 13. Tekkinud jäätmete kogus aastate lõikes.

4. Eesmärgid ja tegevussuunad

Üldised eesmärgid:

- Ala loodusväärtused on kaitstud ja külastajatele eksponeeritud.
- Külustusala on tuntud oma loodusväärtuste, kaunite maastike ja külustusvõimaluste poolest.
- Objektid on väga hea kvaliteediga, külastajate rahulolu looduspuhkuse võimaluste ja taristu osas on kõrge, arvestatud on erinevate sihtrühmade vajadustega. Koostöös ettevõtjatega on tagatud mitmekülgsete teenuste pakkumine ja külastajate alal viibimise pikenemine.
- Puhke- ja kaitsealade tegevuste planeerimisel lähtutakse puhke- ja kaitsealade tugevustest. Joonisel 14 on esitatud profiilid aitavad tugevdada puhke- või kaitsealade identiteeti ja planeerida edasisi tegevusi:
 - Päevamatka võimaluste arendamine ja mitmekesistamine
 - Matkatee laagripaikade arendamine mitmepäeva matkajate vajadustest lähtuvalt
 - Külustuskeskuse toodete ja teenuste arendamine erinevate külastajagruppide (vanuseline, rahvuseline jne) saamiseks.
- Külustuskeskused on külastajate hulgas populaarsed (atraktiivsed) objektid, kust on võimalik saada erinevaid teenuseid ja veeta kvaliteetaega ning saada põhjalikku looduses liikumise alast ja loodushariduslikku teavet. Külustuskeskustes ja looduses jagatav teave aitab kaasa kaitseväärtuste säilimisele ja keskkonnateadlikumale käitumisele.
- kaitseväärtuste ja külastustaristu tutvustamine ka võõrkeeltes nii kodulehel kui ka maastikul nutilahenduste abil.

Puhke- ja kaitsealade peamised arengusuunad seatud eesmärkide täitmiseks on esitatud tabelis 2.

Endla looduskaitseala-

laukad, jõed, järved, allikad - sisemaa veekogude saladused peidavad end siin.

Endla looduskaitseala ootab oma kahesuguse vee maailmaga.

Kaitseala ühes servas ilutsevad ürgsed ja omanäolised rabad ning teises servas toretsevad rohked erilised allikad.

Tartu-Jõgeva puhkeala -

linnast välja – metsa, parki, järve äärde!

Puhkeala pakub traditsioonilise linnalähedase ja perepuhkuse võimalusi: marja-ja seenerikkad männimetsad, kalarikkad järved ja mõisapargid.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala-

tule autoga, rongiga, rattaga või jalgsi ja vali suund ning asu Matkateeale.

Võimalus matkata erilisel ja vahelduval maastikul ning puhata-telkida ilusate veesilmade veeres. Valida saad tunniajasest retkest ja piknikust kuni kolmenädalase matkani Eestimaa teise otsa.

Elistvere loomapark-

kõige huvitavamad, erilised ja ajas muutuvad eksponaadid.

Tule avasta, kes on vahetanud välja oma karvkatte vastavalt hooajale, kasvatanud suuremad sarved, on peidust välja ilmunud või peitu pugenud, leidnud uue kaaslase või saanud pojad.

Joonis 14. Puhke- ja kaitsealade profiilid.

Tabel 2. Puhke- ja kaitsealade peamised arengusuunad seatud eesmärkide täitmiseks.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala	Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa	Endla looduskaitseala
- Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal matkapiirkonna identiteedi loomine ja tugevdamine. Taristu kujundamine matkajale. - taristu kujundamine spetsiaalselt matkajale - matkajale vajaliku spetsiifilise info koondamine ja jagamine - päevamatka võimaluste arendamine ja tutvustamine - koostöö ettevõtjatega - tegevuste mitmekesistamine koostöö tulemusena (rattarent, giiditeenused jne)	- Tartu-Jõgeva puhkeala põhjaosa objektide sidumine, tutvustamine ja mitmekesistamine - rattaraja arendamine (majandusmets, päevamatka teema) - Kaiu järve piirkonna külastaja teadlikkuse tõstmine ja info arendamine (kaitsealast ja kaitseväärtustest teavitamine, päevamatkad) - tegevuste mitmekesistamine koostöö tulemusena (giiditeenused jne) - hooaja pikendamine mitmekülgsemate tegevustega	- Endla looduskaitseala identiteedi loomine ja tugevdamine. - kaitsealade, kaitseväärtuste ja taristu analüüs - mitmekülgne ja kvaliteetne kaitseväärtuste eksponeerimine - piisava teabematerjali tagamine ja info ajakohastamine maastikul (teadustöö, seirejaam, raba ja vesi, allikad, karstiala) - veerajad ja -matkad

Aegviidu külastuskeskus	Elistvere loomapark ja loomapargi külastuskeskus	Simisalu loodusmaja
- Aegviidu külastuskeskuse külastuse suurendamine lähtuvalt puhkeala profiilist - Külastuskeskuse ja ekspositsioonide uuendamine ja kaasajastamine - õueala edasiarendamine pakkumaks üheaegset tegevust-vaatamist erinevatele sihtgruppidele ja vanuserühmadele - Külastuskeskuse atraktiivsuse tõstmine erinevatele sihtgruppidele pakutavate tegevuste mitmekesistamise abil koostöös kohalike ettevõtjatega. - iseseisvate programmide arendamine (iseseisvad programmid ja nutiprogrammid) - Teavitamise kvaliteedi tõstmine, uute teavitamislahendite kasutuselevõtmine jms. - Matkajate pakutavate teenuste parandamine (pesemisvõimaluste loomine külastuskeskuse kõrvalhoonesse)	- Elistvere loomapargi külastuse ühtlustamine läbi aasta ja väliskülastajate osakaalu suurendamine - sündmused (traditsiooniliste sündmuste jätkamine ja madalhooaja elavdamine) - nutilahendused (mobiiligiid) - parem valmisolek väliskülastaja vastuvõtuks (võõrkeelele infomaterjalide arendamine) - koostöö teenuste arendamiseks, laiendamiseks ja teabe jagamiseks - Eestimaiste imetajate esindatuse suurendamine - koostööpartnerite kaasamine loomapargi arendamisel	- Õueala ja kõrvalhoonete arendamine lähtuvalt puhkeala profiilist - Aida ekspositsiooni aktiivsem kasutuselevõtt (suvisel ajal kõikidele külastajatele avatud, matkateelise huvipunkt, aktiivsem kasutamine loodusõppeprogrammidel) - õueala arendamine lähtuvalt kohaliku looduse eripärast ja matkateest - Uute teavitamislahendite pakkumine ja teavitamise kvaliteedi tõstmine arvestades koha eripäraga

5. Tsoneerimine

Külastusobjektide tsoonide moodustamine tuleneb eelkõige vajadusest määratleda RMK siseselt külastuskorraldusliku tegevuse ulatus ja erinevate tegevusvaldkondade vastutus. Objektide tsoonide määramisel lähtutakse piirkonna looduslikest eeldustest, looduskaitsealistest väärtustest ning senisest maakasutusest ja välja kujunenud taristust ning külastusest.

Puhke – ja kaitsealade külastusobjektid on jagatud kolme erinevasse tsooni: teenindustsooni, huvitsooni ja varutsooni.

Teenindustsoon - RMK külastusobjektide rajatistele (telkimiskohad, lõkkekohad, enamuse puhkekohad, metsaonnid, parklad) moodustatakse teenindustsoon. Suurem osa külastusobjektidest asuvad teenindustsoonis. Teenindustsoon moodustab külastusala raskuskeskme, siia koondatakse maastikku kõige enam kulutavad tegevused (teenindustsoonid ja teenindustsoonidega piirnevad eraldised moodustavad KKO KAH alad). KKO KAH alade määramise protsessi käigus ühildatakse teenindustsoonide ja eraldiste piirid. Vastavasisulisel kokkuleppel sõlmitakse metsaülevaade ja külastusala juhi vahel.

Huvitsoon – huvitsoon moodustatakse matkaradadele, õpperadadele, jalgrattateedele (radadele), RMK matkateele, vajadusel külastus-objektide juurdepääsuteedele. Huvitsooni kuuluvad ka looduskaitsealised ja/või kultuuriloolise tähtsusega eksponeeritavad alad, mis omavad ka loodushariduslikku väärtust. (huvitsoonid ja huvitsoonidega piirnevad eraldised moodustavad KKO KAH alad).

Varutsoon – varutsoon moodustatakse aladele, kus hetkel rajatised puuduvad, kuid mis on potentsiaalsed kohad edaspidiseks külastusala tegevuse laiendamiseks (ei ole KKO KAH ala).

Tsoonide piirid (*Lisa 6 Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusala tsoonide tsoneerimine*) võivad muutuda külastusobjekti laiendamisel, taristu ümberkujundamisel vms põhjusel. Teenindustsoonide muutuste korral sõlmitakse metsaülevaade ja külastusala juhi vahel uus kokkulepe.

6. Loodusteadlikkuse edendamine ja teabe jagamine

Külastuskorraldusosakonna loodusteadlikkuse edendamise suuna üldine põhimõte on jätkata erinevate teavituskanalite kaudu süsteemset ja põhjalikku teavitustööd külastajate suunamiseks ning nende teadlikkuse tõstmist käitumismustrite mõjutamiseks.

Külastusala külastusobjektide ja loodusteadliku metsakasutamise info edastamiseks kasutatakse külastusalal mitmeid teavitamise kanaleid: külastuskeskused, loodusharidusprogrammid, ekspositsioonid, www.loodusegakoos.ee kodulehekülg, sotsiaalmeedia, trükised, sündmused, teave taristul jne.

Peatükis 4 ja tabelis 2 on kirjeldatud üldised eesmärgid ja nende täitmiseks vajalikud tegevussuunad. Külastuskeskustes aastatel 2020-2029 planeeritud tegevused on esitatud Tabelis 3.

Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusaladel paikneb kaks külastuskeskust – Aegviidu külastuskeskus Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal ja Elistvere loomaprgi külastuskeskus Tartu-Jõgeva puhkealal.

Aastatel 2016-2018 osales Aegviidu külastuskeskuses ja külastusobjektidel erinevates loodusharidustegevustes aastas keskmiselt 264 rühma ja 5991 osalejat keskmiselt aastas, Simisalu loodusmajas vastavalt 125 rühma 2528 osalejat. Elistvere loomaprgi külastuskeskuses ja külastusobjektidel 185 rühma ja 4310 osalejat keskmiselt aastas. Elistvere loomaparki külastas 2016-2018 aastas keskmiselt 56649 külastajat. Loomapargi külastatavus on samuti suurenemas, 2018. aastal esmaskordselt üle 61000.

Külastuskeskuste teabepunktides jagatakse igakülgset teavet külastusobjektide asukohtade, loodusväärtuste, käitumisreeglite ja piirangute kohta, tehakse koostööd külastusalale jäävate ettevõtjatega erinevate teenuste ja toodete kohta info jagamisel ja vähesel määral ka sobilike meenete ja toodete müügiga. Teabepunktides teavet saanud külastajate arv on aasta-aastalt suurenenud, 2016- 2018 sai Aegviidu külastuskeskuse teabepunktis 2963 ja Elistvere loomapargi külastuskeskuses 933 inimest.

Külastuskeskuste eesmärk on pakkuda aastaringset tegevust kõikidele sihtrühmadele loodusharidusprogrammide, sündmuste ja teavitustöö kaudu. Külastuskeskustes on teabepunkt, ekspositsioon, avalikuks kasutamiseks teabekogu, tee-kohvi-vee joomise võimalus ning kontoriruumid RMK külastuskorraldusosakonna töötajatele.

Eesmärgiks on, et külastuskeskuste ekspositsioonid, tegevused ja teenused toetavad loodusala profiili (*Lisa 1. Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusala analüüsi kokkuvõte ja profileerimine*).

Külastusalal jagatakse igakülgset infot Aegviidu külastuskeskuse ja Elistvere loomapargi külastuskeskustes asuvates teabepunktides. Külastusala külastusobjektide üldinfo edastamisel kasutatakse peamiselt RMK kodulehe www.loodusegakoos.ee võimalusi, kus on info külastusobjektide, sündmuste, loodusharidusprogrammide, konkursside ja viktoriinide kohta. Samuti on kodulehel rõhku pandud külastuse eelnevale teadlikule kavandamisele. Eesmärgiks on, et külastusalal liikujate hulgas oleks võimalikult palju külastajaid, kes on saabunud alale teadlikult ja eeldatavasti teavad juba ka looduses käitumise põhimõtteid. Oluline on tagada info kvaliteet, ajakohasus ja kiire muutmise võimalus. Kodulehele paigutatakse vajadusel operatiivne info, mis puudutab külastusobjektide kasutust piiravaid asjaolusid (objekti ehitustööd, vandalismijuhud, erakorralised ilmastikutingimused vms). Kodulehel leiduv info on külastajatele kättesaadav ka RMK Loodusega koos rakenduse vahendusel. Eelnevast tulenevalt on põhimõtteks, et RMK looduses liikumise külastusobjektide infot ei paigutata koostööpartnerite kodulehekülgedele, vaid suunatakse teiste lehekülgede kasutaja lingi kaudu RMK kodulehele. Külastusala info edastamisel kasutatakse ka mitmeid erinevaid sotsiaalmeedia võimalusi – Facebook, Instagram, YouTube jne.

Kava perioodi eesmärgiks on jätkata kvaliteetse, operatiivse ja atraktiivse info edastamist, kasutades selleks erinevaid teabe edastamise võimalusi.

Trükiste koostamine on kulukas ja ajamahukas tegevus, samuti vananeb trükise info kiiresti. Üldine põhimõte on, et trükised, mille eesmärgiks on rajatud taristu asukohateavet jagada, on koostatud lihtsas vormis rebitavate kaartide kujul, kus on kasutatud võimalikult palju piktogramme, et leevendada võõrkeelsete trükiste vajadust. Puhke- ja kaitsealadel paiknevate külastusobjektide ja loodusradade kohta koostatud rebitavaid kaarte, matkatee trükiseid ja teisi materjale on võimalik külastajatel hankida külastuskeskustes tegutsevatest teabepunktidest. Kehtib põhimõte, et RMK trükiseid tasuta ei jagata, vaid rebitavad kaardid on sümboolse tasu eest ja teiste trükiste tasu kujuneb vastavalt trükise maksumusele. Selline põhimõte aitab kaasa ka külastajate loodussäästliku mõtteviisi kujundamisele ja trükise kaasaostmise soov on rohkem kaalutletud. Samuti on alternatiivina võimalik külastajatel iseseisvalt kaardimaterjale ka RMK kodulehelt välja printida või kasutada RMK Loodusega koos rakendust.

Lisaks RMK poolt koostatud trükistele jagatakse RMK teabepunktides ka teiste organisatsioonide ja ettevõtjate poolt koostatud looduses liikumise ja loodusväärtusi tutvustavaid asjakohaseid piirkondlikke materjale.

Infotahvlitega varustatakse kõik külastusala külastusobjektid, lisaks paigaldatakse vajadusel ja võimalusel suured ala või objektide kogumeid tutvustavad infotahvlid suuremate külastusala liikumisteede äärsetesse peatuskohtadesse või parklatesse, kus peatumine on külastajatele ohutu. Üldine põhimõte on, et külastusobjekte tutvustavad infotahvlid koostatakse ühtses stiilis, vastavalt infotahvlite koostamise juhendile. Paigaldatavaid infotahvleid on kolme tüüpi – ala infotahvlid, objekti infotahvlid ja objekti huvipunkti tahvlid. Vastavalt vajadusele paigaldatakse asjakohased hoiatavad sildid ja ajutine külastustegevuse piiranguid käsitlev info.

Juhendis on eristatud ja eraldi nõuded kehtestatud kaitsealade ja nendel paiknevate külastusobjekte tutvustavatele tahvlitele. Ala ja külastusobjekti infotahvlitel on kohustuslik kajastada asjakohased ala ja objekti nimed, kaardid, logod, kontaktandmed, rahastamisallikad jne., tekstilises osas üldine ala või objekti tutvustav info, juhised looduses liikujale, hoiatused ja piirangud. Kaitsealadel paiknevatel infotahvlitel esitatud üldise info koostavad RMK külastuskorraldusosakonna töötajad koostöös Keskkonnaametiga. Radadel (matka- ja õpperadadel) paiknevad huvipunkti tahvlid tutvustavad sageli erinevaid loodusväärtusi. Nende kogus ning paigutus tuleneb raja paiknemisest, raja teema valikust ja kajastatavast väärtusest. Väärtuste kajastamisel on oluline tagada väärtuse säilimine, pöörates erilist tähelepanu kaitstavate loodusväärtuste tutvustamisele. Analüüsida tuleb, kas mõnda kaitseväärtust on mõistlik tutvustada mujal, kui sama väärtust tutvustatakse kahel lähestikku paikneval objektil või kui kaitseväärtuse tutvustamine võib kahjustada kaitseväärtuse säilimist jms.

Tulevikutegevuste planeerimiseks analüüsiti kava koostamise protsessis külastusala infotahvlite olemust ja kajastatud väärtusi, saades vastavat teavet ja suuniseid ka Keskkonnaametilt (*Lisa 3. Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalade väärtuste eksponeerimise kaardistamine ja laekunud ettepanekud*). Tõdeti, et külastusala varustatus asjakohase infoga on suhteliselt hea, kuid infotahvlitel oleva teabe ajakohastamine ja kvaliteedi tagamine on järjepidev töö. Suuremat tähelepanu on käesoleva kava perioodil vajalik pöörata teabe kvaliteedi tõstmisele ja ühtlustamisele.

Lisaks infotahvlitele on loodusesse paigutatud viidad, mis aitavad külastajatel külastusobjekte leida. On oluline, et viidastus, mis kuulub iga külastusobjekti kompleksuse hulka, on looduses hästi märgatav, paigutatud läbimõeldult, st piisaval hulgal, külastaja olulisi liikumisteid arvestavalt (*Lisa 5 Kõrvemaa ja*

Jõgevamaa külastusalade külastusobjektide juurdepääsuteed). Külastusobjektile suunavad viidad peavad tuginema RMK stiilikataloogile. Teedele, kus suunamine RMK stiilikataloogile vastavate viitade abil ei ole võimalik või mõistlik, paigaldatakse viidad vastavalt Teeseaduses kehtestatud nõuetele. Puidust viitade tumenemisel on oluline tagada nende hooldamine nähtavuse kvaliteedi parandamiseks. Analüüsida on vajalik hetkel kasutuses olevatele puidust viitadele paremini märgatava ja pikemaajalisema alternatiivse lahenduse leidmist.

Tabel 3. Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalade külastuskeskustes perioodil 2020-2029 planeeritud tegevused.

Külastuskeskus	Tegevuste kirjeldus	Tööde teostamise aeg	
		2020-2022	2023-2029
Aegviidu külastuskeskus	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x
	Õueala arendamine, õueekspositsioon		x
	Kõrvalhoonesse pesemisvõimaluste loomine matkajatele	x	
	Kaks laud-pingid katusealust	x	
Simisalu loodusmaja	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x
	Hoonetekompleksi hoonete teenuste ja tegevuste analüüs	x	
	Lõkkekoha rekonstrueerimine	x	
	Matkateelisele suunatud peatuskoha rajamine saunaiamaja asemele.	x	
	Uue vaatetorni ehitamine	x	
Elistvere loomapark	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x
	Õueala arendamine, õueekspo	x	x
	Elistvere õpperaja rekonstrueerimine		x
	Elistvere vaatetorn		x
Elistvere loomapargi külastuskeskus	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x
	Külastuskeskuse teise korruse arendamine		x

7. Hooldus ja rekonstrueerimine

Külastusobjektidel viiakse regulaarselt läbi hooldustegevust vastavalt hooldusplaanile, vajadusel tehakse taristu remonttöid. Külastusobjektide hooldus on aastaringne ja hooldussagedus objektiti erinev, tulenevalt objekti külastusmahust, iseloomust, asukohast jms teguritest. Hoolduse planeerimise aluseks on erinevad seired ja uuringud. Alates 2005. aastast on käivitatud külastusala objektide korrasoleku seire, mille analüüs on üheks aluseks tegeliku hoolduse sagedusvajaduse määramisel. Hooldusmahu vajadust aitavad planeerida ka külastusala külastajate hulgas perioodiliselt läbiviidavatest külastajauuringutest saadav teave ning külastusmahu seirest saadav informatsioon. Külastusobjektide hooldamiseks ja ressursi optimeerimiseks on moodustatud hooldusringid objektidest, mis on sarnase iseloomuga, asuvad lähestikku ja moodustavad piirkondlikke kogumeid.

RMK külastuskorraldusosakonna poolt propageeritava säästliku looduskasutuse põhimõttel üldine reegel on, et paigaldatud prügikastide hulk on võimalikult väike ja jäätmete tekitaja viib jäätmed kas kogumiskohta või kodusse prügikasti. Hoolduse käigus kogutakse külastusobjektidelt jäätmed ja kui on olemas ka prügikast, siis tühjendatakse see ning kogutud jäätmed transporditakse lähimasse RMK jäätmekogumispunkti. Külastusobjektidelt jäätmete koristamine, jäätmete sorteerimine ja äravedu toimub tingimustel, mis on kooskõlas kohalike omavalitsuste jäätmekorraldusega.

Lökkekohtade lõkkepuudega varustamine toimub reeglina objektide hoolduse käigus. Iga konkreetse külastusobjekti aastase vajamineva puude koguse hindamise aluseks on hooldajate, loodusvahtide, külastusala juhtide ja piirkonna juhatajate poolt läbiviidud looduhoiuobjekti seiretulemused.

Hooldustööde kvaliteetseks teostamiseks teevad hooldajad töid vastavalt juhendile, kus lisaks tavapärasele objekti korrasolekule on tähelepanu pööratud ka maastiku seisundi jälgimisele ja objekti vastavusele külastusobjektide kompleksusele.

Külastusobjektide rekonstrueerimistöid teostatakse vastavalt objekti vajadusele, järgides erinevatest seadustest tulenevaid tegevuste, lubade ja kooskõlastuste kohustusi. Ressursi kokkuhoiuks ja külastusobjekti ühtlase hea taseme saavutamiseks on rekonstrueerimise põhimõtteks, et taristu kasutamise seisukohalt olulisemate elementide vananemisel rekonstrueeritakse võimalusel kogu külastusobjekt tervikuna.

Tagamaks külastusobjektide pikaajalisus ja hea seisukord on prioriteene rekonstrueerimisel leida ja rakendada pikemealisemaid ning püsivamaid lahendusi. Samuti arvestatakse taristu rekonstrueerimisel võimalusel universaale

disaini põhimõtetega, et tagada võimalikult paljudele erinevate vajadustega külastajatele võimalus külastusobjekte kasutada.

Tabelis 4 on esitatud Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalade külastusobjektide nimistu, prioriteetsus (Prioriteetsuse hinnangu seletused leitavad *Lisa 2 Kõrvemaa ja Jõgevamaa külastusalade külastusobjektide prioriteetsus*), maaomand, kaitsealadel paiknemine, arengusuunad ja planeeritud tegevused, nende teostamise aeg ning planeeritud rahastusallikad.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala läbivad kõik kolm üle Eestilist matkateed, mis ristuvad külastusala südames Aegviidus ja ühendavad omavahel peaaegu kõik külastusala objektid. Lisaks on alal mitmeid erineva pikkuse ja raskusastmega matka- ja loodusradu, mis kõik kokku annavad väga mitmekülgsed võimalused looduses liikumiseks ja väärtuste eksponeerimiseks.

Külastusala taristu planeerimisel, rajamisel ja arendamisel on pööratud tähelepanu liseks päevakülastajatele ka mitmepäeva matkajate vajaduste parandamisele radadel ja laagripaikades. Päevamatkade ja ka lühemate looduses käimiste tarbeks on oluline ka juurdepääsu teede ja parklate korrashoid, korrektne ja arusaadav suunamine ning radade tähistamine.

Kuna puhkeala raskuskeskmes Põhja-Kõrvemaal hakkab aastast 2020 laiuma ka Kaitseväe Keskpõlügeni laiendatud ohuala, kus suuremate õppuste korral on külastajatel viibimine rangelt keelatud, siis on eriti oluline õige ja piisava infomaterjali olemasolu nii looduses kui ka kõigis muudes kanalites.

Endla looduskaitsealal ja Tartu-Jõgeva puhkealal on olulisel kohal piirkonna tugevuste jätkuv eksponeerimine ja arendamine. Endla looduskaitseala omapära toovad esile Männikjärve raba sirgjoonelise õpperajaga, Endla LKA allikate piirkond Eesti sügavaima allikaga, Tartu-Jõgeva puhkeala Vooremaa esindusliku voorestikuga, Kaiu ja Saare mõhnastik vahelduva Saare järve õpperajaga. Endla looduskaitsealal on peamiseks arengusuunaks taristu kvaliteedi ühtlustamine ja teavitamine kvaliteedi prandamine. Eesmärgiks on tutvustada kaitseväärtusi mitmekülgselt- lisaks Männikjärve piirkonnale ka Allikate piirkonnas ja veerajal. Tartu-Jõgeva puhkealal objektide parem sidumine ja teavitamise kvaliteedi tõstmine.

Taristu planeerimisel ja rajamisel lähtutakse külastajatele hea kasutuskogemuse saamisest ja optimaalsest vahendite kasutamisest s.t ühendatakse objektid erinevate tegevustega. Näitena, Jõgevamaa külastusala iseloomustavatest objektidest on enamus ühendatud Matkateega, mis annab matkajale väga hea ülevaate piirkonnast ja võimaldab tutvustada ala väärtusi.

Tabel 4. Kõrvemaa-Jõgevamaa külastusalade perioodil 2020-2029 planeeritud tegevused.

Külastusobjekt	Prioriteetsus	Maa- omand /-haldaja	Kaitseala, vöönd	Arengusuunad	Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Töö teotamise periood		Planeeritud rahastus allikas
							2020- 2022	2023- 2029	RMK, EU (Euroopa Liidu struktuurifondid) vm
Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala									
Matkatee Aegviidu-Oandu	1	RMK, eramaa	Põhja- Kõrvemaa LKA	Taristu kvaliteedi säilitamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Uue rajalõigu rajamine seoses KVKP ohuala laienemisega	x		Kaitseministeerium
					Teavitamine	Infotahvlid, rajakaardid koostamine, valmistamine	x	x	RMK
Paukjärve telkimisala	1	RMK	Põhja- Kõrvemaa LKA, Jussi skv.	Matkaspetsiifilise taristu rajamine, maastikukaitsete meetmete rakendamine, taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine		x	RMK/EU
					Taristu rajamine	Maastikukaitseks piirete paigaldamine	x		RMK/EU
Paukjärve loodusrada	1	RMK, eramaa	Põhja- Kõrvemaa LKA, Jussi skv., Tagavälja skv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine, teiste objektidega sidumine, taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
						Vaadete avamine Paukjärve oosil ja torni juures	x		RMK

					Taristu rajamine	Jäätme kogumispunkt parklasse	x		RMK
					Teavitamine	Teabematerjalide koostamine, valmistamine	x	x	RMK
Jussi loodusrada	1	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Jussi skv., Tagavälja skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, loodusharidusliku suuna arendamine ja teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Jäätme kogumispunkt parklasse	x		RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite ja –materjalide uuendamine	x	x	RMK
Jussi telkimisala	1	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Jussi skv., Tagavälja skv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, matkaspetsiifilise taristu rajamine.	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine		x	RMK
Kaksiksilla parkla	2	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Jussi skv., Tagavälja skv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, maastikukaitsete meetmete rakendamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Jäätme kogumispunkt parklasse	x		RMK

					Teavitamine	Teabematerjalide koostamine, valmistamine	x		RMK
Järvi Pikkjärve telkimisala	1	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Uurita pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, maastikukaitseliste meetmete rakendamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine, matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x	x	RMK/EU
						Jäätme kogumispunkt		x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvli uuendamine	x		RMK
Järvi Pärnjärve telkimisala	1	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Uurita pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, maastikukaitseliste meetmete rakendamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine, matkaspetsiifilise taristu rajamine, tegevuse mitmekesistamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Ringikujulise loodusraja rajamine	x		RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Jäätme kogumispunkt		x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvli uuendamine	x		RMK
Järvi-Aegviidu matkarada	3	RMK, eramaa	Põhja-Kõrvemaa LKA, Uurita pv, Jussi skv, Ämmakääpa skv	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK

					Taristu rekonstrueerimine	Koonukõrve silla Harakajärve laudtee rekonstrueerimine	x	x	RMK/EU
					Taristu rekonstrueerimine	Kõnnu-Suursoo laudtee, Pikkjärve laudtee rekonstrueerimine	x	x	RMK/EU
					Teavitamine	Teabetahvli koostamine, valmistamine		x	RMK
Kulli lõkkekoht	2	RMK	Põhja- Kõrvemaa LKA, Koitjärve pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvli uuendamine		x	RMK
Venemäe telkimisala	2	RMK	Põhja- Kõrvemaa LKA, Jussi skv.	Tegevuse mitmekesistamine, taristu kvaliteedi tõstmine,	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
					Taristu rajamine	Vaateorni rajamine	x		Kaitseministeerium
					Teavitamine	Teabematerjalide koostamine	x		RMK
Matkatee Aegviidu-Ähijärve	1	RMK, eramaa	Rava MKA, Kõrvemaa MKA	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x		RMK
Simisalu- Matsimäe loodusrada	1	RMK	Kõrvemaa MKA, Seli skv., Kõrvemaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK

					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine		x	RMK
Matsimäe karjääri lõkkekoht	2	RMK	Kõrvemaa MKA, Seli skv., Kõrvemaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine maastikukaitseliste meetmete rakendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x		RMK
Tammsaare-Järva-Madise loodusrada	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA, Kodru skv., Kõrvemaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		EU/ÜF
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine		x	RMK
Kurisoo lõkkekoht	2	RMK	Kurisoo metsa LKA, Kurisoo metsa skv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine, taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x		RMK
Rava lõkkekoht	2	RMK	Rava MKA, Rava skv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine maastikukaitseliste meetmete rakendamine, taristu kvaliteedi tõstmine, matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK

					Teavitamine	Teabe uuendamine		x	RMK
Tamme lõkkekoht	2	RMK		Matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x	x	RMK
Matkatee Aegviidu-Kauksi	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite koostamine, valmistamine	x		RMK
Tõõrakõrve lõkkekoht	3	RMK		Taristu kvaliteedi tõstmine Ööbimist võimaldava taristu rajamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvli uuendamine	x		RMK
Matkatee Aegviidu-Ikla	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite koostamine, valmistamine	x		RMK
Nikerjärve telkimisala	1	RMK	Kõrvemaa MKA, Kõrvemaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine, matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x	x	RMK

Mägede lõkkekohad	2	RMK		Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x		RMK
Noku lõkkekoht	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA, Kakerdaja skv., Kõrvemaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu täisrekonstrueerimine		x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Kakerdaja loodusrada	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA, Kakerdaja skv., Kõrvemaa pv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine, Parkimisvõimaluste parandamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Projekteerimine	Parkimistaskute projekteerimine	x		RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Parkimistaskute rajamine		x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine		x	RMK
Kalajärve lõkkekoht	2	RMK	Kõrvemaa MKA, Kakerdaja skv.,	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
Napu lõkkekoht	2	RMK		Matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK

Hiierveski telkimisala	1	RMK		Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine		x	RMK
Matkatee Aegviidu-Peraküla	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Krani lõkkekoht	2	RMK	Kõrvemaa MKA, Kõrvemaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
Matkatee Aegviidu-Penijõe	1	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA, Paunküla MKA	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x	x	RMK
Paunküla lõkkekoht	1	RMK	Paunküla MKA, Paunküla pv., Paunküla skv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine, maastikukaitsete meetmete rakendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		EU ÜF
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Paunküla mägede matkarajad	1	RMK	Paunküla MKA, Paunküla	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK

			pv., Paunküla skv.						
					Teavitamine	Teabe uuendamine		x	RMK
Voose lõkkekoht	2	RMK	Kõrvemaa MKA,	Teavitamise kvaliteedi tõstmine Matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Laavu ehitus	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Sõõriksoo loodusrada	1	RMK	Kõrvemaa MKA, Kõrvemaa pv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine, loodusharidusliku suuna arendamine, erivajadustega külastajatele taristu arendamine, ala laiendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Erivajadustega külastajale puhkekoha rajamine	x		RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine, erinevaid külastajagruppe arvestavad teavitusviisid	x		RMK
Koersilla parkla	2	RMK	Põhja- Kõrvemaa LKA, Jussi skv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Jäätme kogumispunkti rajamine	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK

Uuejärve loodusrada	2	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Koitjärve pv., Jussi skv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Rajalaiendite rajamine		x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine, erinevad teavitusviisid	x		RMK
Oru lõkkekoht	3	RMK	Põhja-Kõrvemaa LKA, Koitjärve pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine		x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Matsimäe Pühajärve telkimisala	4	RMK, eramaa	Kõrvemaa MKA, Kõrvemaa pv., Seli skv.	Ala planeeringu uuendamine, taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK KOV
						Maaomandi küsimus, koostöö KOV-iga	x		RMK KOV
Mustjõe maastikusõiduala	4	RMK		Objekti üle andmine	Teavitamine	Rendile andmine huvilistele	x		RMK
Tartu-Jõgeva puhkeala									
Matkatee haru Aegviidu-Ähijärve	1	RMK, KOV, eramaa	Vooremaa MKA, Saarjärve LP	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
Jõemõisa lõkkekoht	1	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, maastikukaitsete meetmete rakendamine, juurdepääsu parandamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		EU/RMK
Jõemõisa matkarada	3	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Teabe uuendamine	x		RMK

Kukeseene lõkkekoht	2	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		EU/RMK
Tammeluha matkarada	2	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv., Pedassaare skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	EU/RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x	x	RMK
Kaiu järve lõkkekoht	2	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine.	x	x	
Tammeluha lõkkekoht	2	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, loodusharidusliku suuna arendamine, matkaspetsiifilise taristu rajamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Laavu ehitus	x		EU/RMK
Kalamehe lõkkekoht	2	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		EU/RMK
Kaiu rattarada	3	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Uuetee lõkkekoht	3	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine.	x	x	RMK
Saare järve õpperajad	1	eramaa, riigimaa	Saarejärve LP, Saarejärve pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK

					Teavitamine	Teabetahvliite uuendamine	x	x	RMK
Papi lõkkekoht	1	riigimaa	Saarljärve LP, Saarljärve pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabetahvliite uuendamine	x	x	RMK
Sihi lõkkekoht	3	riigimaa	Saarljärve LP, Saarljärve pv., Kabelimäe skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, maastikukaitseliste meetmete rakendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
Siimusti lõkkekoht	2	RMK	Siimusti-Kurista MKA, Siimusti-Kurista pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
Hundissaare lõkkekoht	3	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
Elistvere lõkkekoht	2	RMK	Vooremaa MKA, Vooremaa pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
Raigastvere vaatetorn	3	JRO	Vooremaa MKA, Vooremaa pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	EU/RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Kõrgekalda lõkkekoht	3	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK

Määrumäe lõkkekoht	5	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
Koseveski rattarada	4	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
Mütsiga männi lõkkekoht	4	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine, teiste objektidega sidumine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
Särgjärve tee puhkekoht	4	RMK	Kääpa MKA, Tammeluha pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
Priistani puhkekoht	4	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
Prossa järve puhkekoht	5	RMK	Vooremaa MKA, Vooremaa pv.	Objekti likvideerimine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
Endla looduskaitseala									
Matkatee lõik Aegviidu-Ähijärve	1	RMK, eramaa, KOV	Endla LKA	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabe tahvlite uuendamine	x	x	RMK
Männikjärve raba õpperada	1	eramaa, RMK	Endla LKA, Männikjärve skv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine		x	EU/RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x	x	RMK
Männikjärve matkarada	3	RMK	Endla LKA, Männikjärve skv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK

					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine.	x	x	RMK
Tooma lõkkekoht	2	RMK		Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Linajärve lõkkekoht	4	RMK		Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
Endla järve matkarada	2	RMK	Endla LKA, Endla järve ja Sinijärve skv., Kaasikjärve-Teosaare skv., Järvealuse pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		EU/RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite ja teabe uuendamine	x	x	RMK
Endla paadisild	2	RMK	Endla LKA, Endla järve ja Sinijärve skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine, Taristu kvaliteedi säilitamine.	x	x	RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x	x	RMK
Endla metsamaja	2	RMK	Endla LKA, Endla järve ja Sinijärve skv., Kaasikjärve-Teosaare skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
Vana paadisadama lõkkekoht	3	RMK	Endla LKA, Endla järve ja Sinijärve	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK

			skv., Kaasikjärve- Teosaare skv.						
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Põltsamaa jõe veerada Endlas	2			Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Teavitamine	Alguse- ja lõpp- punkti vormistamine, rajakirjeldus, teabe uuendamine	x		RMK
Sinijärve lõkkekoht	3	RMK	Endla LKA, Nava- Kaerasaare skv., Toodiksaare skv., Endla järve ja Sinijärve skv.	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Sildumiskoha rajamine	x		RMK
					Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x	x	RMK
Tammemäe künka lõkkekoht	3	RMK	Endla LKA, Nava- Kaerasaare skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rajamine	Sildumiskoha rajamine, laavu ehitamine	x	x	RMK
Räägu lõkkekoht	4	RMK	Endla LKA, Toodiksaare skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
Võlingi allika õpperada	1	RMK	Endla LKA, Oostriku pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK

Sopa allika õpperada	2	eramaa, RMK	Endla LKA, Sopa skv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Raja tervirekonstrueerimine		x	EU/RMK
Oostriku jõe lõkkekoht	2	RMK	Endla LKA, Oostriku pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, erivajadustega külastajatele taristu arendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine,	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
Kirikumäe lõkkekoht	3	RMK	Endla LKA, Oostriku pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
Purskava allika lõkkekoht	4	Eramaa	Endla LKA, Oostriku pv.	Taristu kvaliteedi säilitamine, erivajadustega külastajatele taristu arendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	RMK
Valtri kaevu puhkekoht	3	RMK	Endla LKA, Oostriku pv.	Taristu kvaliteedi tõstmine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x	x	RMK
					Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		RMK
					Teavitamine	Teabe uuendamine	x		RMK
Metsanurga puhkekoht	5	eramaa	Endla LKA, Oostriku pv.	Objekti likvideerimine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x		RMK
						kavandatud likvideerida	x		RMK
Norra mõisa matkarada	5	eramaa		Objekti likvideerimine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine	x		RMK
						kavandatud likvideerida	x		RMK